

ROZSIEWAĆ (78) *vb impf*

rozsiewać (75), **rosiewać** (3); rozsiewać : rosiewać *BielKron* (10:3).

rozł- (36), rozś- (29), rosł- (6), roz- (3), rozłz- (1).

o oraz a jasne (w tym w a 1 r. błędne znakowanie); -e- *Mącz* (6), -é- (1) *KochPs*.

inf rozsiéwać (13). ◇ *praes* 1 sg rozsiéwam (10). ◇ 2 sg rozsiéwász (1). ◇ 3 sg rozsiéwå (15). ◇ 3 *pl* rozsiéwają (4). ◇ *praet* 1 sg m -m rozsiéwål (1). ◇ 3 sg m rozsiéwål (18). *n* rozsiéwało (1). ◇ 3 *pl m pers* rozsiéwali (4). ◇ *imp* 2 sg rozsiéwaj (2). ◇ *con* 3 sg m by rozsiéwål (3). ◇ *impers con* by rozsiéwåno (1). ◇ *part praes act* rozsiéwając (5).

Sł stp, *Cn notuje*, *Linde XVI* (dwa z niżej notowanych przykładów) – XVIII w.

1. *Rozsypywać, rozrzucać; spargere Mącz, PolAnt, Calep; disserere PolAnt, Cn; disseminare, dissipare Mącz; perserere, proseminare Calep; dispergere, seminare Vulg* [w tym: *co* (19)] (26) : *Dissipo, Rołprażam/ rozmietam/ rołtrącam/ rozliewam. Mącz* 396a, 381c; *Spargo – Rozliewam, rozrzucam. Calep* 995a, 790a, 864a.

rozsiewać gdzie (1): *Leop Iudic* 9/45 *cf Szereg*.

Szereg: »rozsiewać a rozsypować« (1): [*Abimelech*] dobywał miáftá: ktore dobywfyz wybił wfyzftkie ktorzy w niem mieffkáli/ y lámo zborzył/ ták że łol w niem rozśiewał á rozłypował [*ut sal in ea dispergeret*]. *Leop Iudic* 9/45.

Przen [po czym] (2) :

W porównaniu (2): Który [*Pan*] śniegiem/ by wełną/ polá odziéwá/ A śrzéz [= szron] po ziemi/ iáko popiół/ rozsiéwa [*Vulg Ps* 147/16]. *KochPs* 213 [*przekład tego samego tekstu*] *LatHar* 383.

a. *Rozrzucać nasiona, aby wyrosły rośliny* (18) : *Leop Luc* 8/5; Izali [*oracz*] zrownawfyz oblicze iey [*ziemi*] tedy lieie wykę/ y rozliewa kmin *BudBib Is* 28/25; [ábowień gdy widzi łiodłaczek [*tj. wieśniak*]/ iże Pan Bog dawa wzroft zbożu/ ktore s pracą rozliewał/ ifcie z wefelem ná to pogłáda *GilPos* 200v].

rozsiewać czego [*funkcja supinum = do rozsiewania*] (1): on [*Pan*] [...] wyfzedł tu ná ten fwiát rozliewác tego wdzięcznego nafienia łłow á náuki fwiętey fwoiey. *RejPos* 64v.

rozsiewać na czym (1): ftára lie pilno [*czart*]/ áby co nawięcey ná zyemi rozliewał kąkolu tego [*tj. swojej nauki*] *RejPos* 52v.

rozsiewać po czym (2): A ten kąkol rozliewa [*czart*] po tey ziemi/ á po thym wdzięcznym kroleftwie Pána náłzego *RejPos* 54; *LatHar* 120.

rozsiewać gdzie (1): Y Bárnábás vczeń Chryftułow w Rzymie tełz náśienie łłowá Bożego rozśiewał *SkarŻyw* 408.

[*Przysłowia*: Ktorzi rośiewáią we łzách/ w rádofci żác będą. *PsKraK* 1532 125/6[5].Káždy będzie łkápíe żął/ kto łkápíe rozśiewa [*Vulg 2.Cor* 9/6] *ProtJałm* 6v.]

Zwrot: »rozsiewać nasienie, nasienia (*G* sg)« = *spargere semen Mącz; seminare semen Vulg* [*szyk zmienny*] (11:1): Oto ci ze co ze łzámí fwą łiewbę záczył/ Idąc s płáczeń nafienye fwoye rozliewáli *LubPs* cc5v; Ten ktory rozliewa dobre nafienie: iefł fyn człowieczy. *Leop Matth* 13/37, *Luc* 8/5; Ráno rosłieway nafienie twoie/ tákíeż y wieczor/ bo niewiełz ktore lepiej wzezdzie *BielKron* 82;

Mącz 403d; Wyfzedł ten który miał rozliewać nasienie swoje. *RejPos* 62, 62, 64v; *KuczbKat* 425; *SkarŻyw* 408; *LatHar* 120, 128; [*Leop Matth* 13/3 (*Linde*)].

W przen (9) : *Leop Matth* 13/39; *RejPos* 51v, 52v, 54, 64v; *KuczbKat* 425; *SkarŻyw* 408; Napiął to o S. Pawle Lukasz Ewangelista w Dziejach Apostołów/ iż rozsiewając po Syrii y Cylicyey przenawyborywie nasienie słowa Bożego/ rozkazał chować przykazania Apostołów S. y świętych. *LatHar* 120, 128.

2. Rozgłaszać, rozpowszechniać; szerzyć; *seminare HistAl, PolAnt; disseminare, divulgare Mącz, Cn; spargere Modrz, Cn; dispergere, dissipare, infamare, pervulgare, rem vulgo ferre, vulgare Cn* [w tym: co (47)] (49) : Ten błąd [że biskup nie ma władzy nad innymi biskupami i kapłanami] niż na on czas Aeryus Aeryusow wczem rozsywał/ [...] chciał Cezar on dobry [tj. Konstantyn] wstawia albo przykazaniem a ediktem swoim powściągnąć. *KromRozm III P2; LubPs ee2v marg; Po Mellifeufie Iowifz był/ ten ielzce tych modlarstw więcej rozliewał chodząc po świecie. BielKron* 24v, 196, 197v, 198, 202, 218, 326v; a błędliwej nauki zapomniawisz/ Katolicką y Apostolską przykładem innych wszystkich rozsiewali. *SkarJedn* 397, 391; Przyimiesz y zale/ co ten święt rozsiewa *GrabowSet Mv; A na ten czas [heretyk, w którym starzy doktorowie widzą Lutra]* otworzył studnię przepięci/ kiedy wszystkim wstał drogę/ y dał dozwole niektóre kacerstwa wznawiać y rozsiewać. *WujNT* 860, 607; *SkarKaz* (2), 118b, 241b; *SkarKazSej* 679b; Słupa [fortuna] procz braku rozsiewa szkody *SzarzRyt D4; [BielKron 1551 151; powiada Mędrzec/ że iye takim brzydzi Pan Bóg/ który zwady rozsiewa. BiałPos* 198 (*Linde*)].

rozsiewać czego (składnia zależna od „przestać”) (2): iakoby Luter który nowe rzeczy kuie w Niemcech/ swoich błędów przeftał rozliewać *BielKron* 193v, 196.

rozsiewać komu (2): *BibRadz Mar* 4/15; Krol Granałki Machoma Tureckiej niewierności/ słysząc o cudach jego [św. Wincentego]/ pisał list do niego/ proząc aby do jego państwa przyszedł/ a Ewangelia wolnie ludu jego rozsiewał. *SkarŻyw* 310.

rozsiewać między kogo (1): Divulgo, Rozstawiam/ rozszerzam/ rozliewam co między państwo. *Mącz* 511d.

rozsiewać przez kogo (2): Pan Bog tego dopuścza za grzechy ludzkie czartowi/ iż on tu ma zawždy wiele swych fałszywych Prorokow/ przez ktore rozliewa fałszną naukę wolej Pańskiej [przeciwną *RejPos* 64; *WujJudConf* 69v.

rozsiewać między kim (6): [*Didimus pisze do Aleksandra:*] Ty między pokornymi ludzmi zawždy niezgodę rozliewał *HistAl* 18; aby takowych mow wśczipliwych a nieprzystoynych [...] między ludem rozsiewać niedopuśczał *ModrzBaz* 20; *SkarŻyw* 435; *StryjKron* 457; *SkarKaz* 638b; *SkarKazSej* 684a; [*ŁaszczRecepta* 56].

rozsiewać po czym (6): Socrates z nieba mądrości doięgnął, a po miastach ją rozliewał. *BielŻyw* 45; *SkarJedn* 206; y iedził święty od miast do miast/ rozsiewając słowo zbawienne/ po Noryku/ aż do niższej Pannoniey *SkarŻyw* 231, 356. Cf »rozsiewać po świecie«.

rozsiewać gdzie (7): ANdrzej święty Symoná Piotrá brát/ w Scytyey albo w Tatarzech słowo Boże rozliewał *BielKron* 144, 144v; *RejPos* 54v; GDy Piotr S. w Rzymie kazanie Ewangeliey rozliewał między innymi Senatorскими y zacnymi niewiastami/ wwierzyłá też w Iezufa Chrystusa Plántyllá *SkarŻyw* 435, 486. Cf »rozsiewać wszędzie«.

[Ze zdaniem dopełnieniowym: począłeś między swoimi bábami rozsiéwác/ że sie niegodzi inaczéy krzćić tylko przez ponurzánié *ŁaszczRecepta* 56.]

W charakterystycznych połączeniach: rozsiewać bluźnierstwa, błqd (błędy) (5), ewangelijq (3), fałsz, kacerstwa (2), kazanie ewangelijej, kłamstwo, kłopoty, mądrość, modlarstwa, mowy uszczypliwe i nieprzystojne, naukę (9), niebezpieczeństwa, niesprawiedliwości, niezgodę (2), oziębłość, pokój, roznice, rozterki (2), sławę, słowo (7), szkody, uciski, (błędliwą) wiarę (4), wymysły, zakon boży, zgodę, zwady.

Zwroty: »rozsiewać po świecie (a. po świecie), na ziemi, na świecie« [szyk zmienny] (2:2:1): Apóstołowie łowo Boże po wżytkim świecie rozsiewáli *LeovPrzep* C4v; *RejAp* 74; [czart] Inądnie może głufzyć to wdzięczne nafienie Páńkie/ rozliwáiąc ná tey nędzney ziemi rozmaíte wymysły/ rofterki/ rozliczne kłopoty/ dziwne vćilki/ dziwne niesprawiedliwości á wielkie niebezpieczeństwá *RejPos* 52v, 63v; *WujJudConf* 69v.

»rozsiewać wszędzie« [szyk zmienny] (2): [Łukasz] s. Pawłem s. chodził aż do końca rosliwáiąc łowo Boże wżędzye *BielKron* 143v; *ReszList* 180.

Szeregi: »rozsiewać a (i) mnożyć (a. rozmnażać)« [szyk 2:1] (3): ten turbuje, który choć w największem uspokojeniu ludzi złą nauką [*lege*: naukę] rozsiewa a mnoży *DiarDop* 103; *RejPos* 63v; *SkarJedn* 206.

»roznosić albo rozsiewać« (1): A iż thá oziębłość była z ogniem zmiefzaná/ tho známionuie chytróść gorącość á vporność wymysłaczów tych kthorzy ią mieli rozności álbo rozliwáć ná ziemi. *RejAp* 74.

»rosławiać, rozsiewać« (1): Dissemino, Rozliwam. Et per translationem, Nieyáką sławę rosławiam/ rozliwam. *Mącz* 381c.

[»szczepić a rozsiewać«: Apóstołowie święci [...] nie tylko prawdziwą wiarę szczepili á rozliwáli/ ále też ludzi wiernych do ftátecznego w tym trwania nápomináli *GilPos* 13v.]

»nie uczyć ani rozsiewać« (1): Przeto potrzebá tego/ áby [...] nic przeciwnego wolej Bożey y iego łowu świętemu nie vczono áni rozsiewano. *WujJudConf* 214.

W *przen* (1) : Drudzy zálię tłumią tho niewinne á wierne nafienie Páńkie [*tj. wiernych pańskich*]/ rozliwáiąc w nim fáłszne náuki/ fáłszne wymysły/ á omylne podobieńtwá *RejPos* 54v.

*** *Bez wystarczającego kontekstu* (3) : Dissemo, Rozliwam. *Mącz* [388]a; Dissemino – Rozsiewam. *Calep* 332b, 332b.

Synonimy: 1. rozmiatać, rozmietować, rozmietywać, rozpraszać, rozsypować, roztrząsać; 2. rozgłaszać, rozkrzewiać, roznaszać, roznosić, rosławiać, rozszerzać, roztrząsać.

Formacje współrdzenne cf SIAĆ.

Cf **ROZSIEWAJĄCY**, [**ROZSIEWAN**], **ROZSIEWANIE**